

PHOTO: OREST SCHERBAKO-UNSPASH

Аналітична записка FBA

Підхід до реінтеграції ветеранів на рівні громад в Україні

Д-р Ерін К. Макфі та Джонатан Рьодерс

ДЛЯ ПОСИЛАННЯ НА ЦЮ АНАЛІТИЧНУ ЗАПИСКУ:

Макфі та Рьодерс. 2025. Аналітична записка FBA: Підхід до реінтеграції ветеранів на рівні громад в Україні. Серія тематичних аналітичних записок – Реінтеграція українських ветеранів. Стокгольм: Академія Фольке Бернадотта.

DOI: <https://doi.org/10.61880/WOMF9814>

УСПІШНИЙ ПЕРЕХІД УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ до цивільного життя залежить від потужної підтримки громади та місцевих зв'язків, що дозволяють запобігти соціальній ізоляції. Проте ініціативи, які зосереджуються виключно на ветеранах, а не на ширшому колі постраждалих від війни груп, а також на спільнотах, що їх приймають, загрожують поглибленням розбіжностей та можуть створювати напруженість у громадах. У цій аналітичній записці FBA розглядається, як підхід до реінтеграції на рівні громад (РРГ), може вирішити ці проблеми. Автори демонструють, як підтримка ветеранів у рамках ширших зусиль з місцевого розвитку може сприяти соціальній згуртованості та зміцненню інституцій.

Політичні рекомендації

1. **Посилення місцевої участі та РРГ:** Національні, регіональні та міжнародні суб'єкти можуть посилити свої зусилля з реінтеграції шляхом впровадження та просування концепції РРГ в процесі формування політики, розробки керівних директив та програм.
2. **Поєднання реінтеграції на рівні громад з цільовими заходами:** Реінтеграція на рівні громад може дати значні результати в поєднанні з цільовими ініціативами, спрямованими на задоволення конкретних потреб та очікувань ветеранів і ветеранок.
3. **Впорядкування та оптимізація фінансування сталої реінтеграції ветеранів:** Місцевим органам влади та групам громадянського суспільства може допомогти доступ до децентралізованого фінансування, яке уможливить сталі заходи, що передбачають активне залучення ветеранів разом з іншими суспільними групами у приймаючих громадах.

Вступ

Успішне повернення українських ветеранів до цивільного життя значною мірою залежить від систем підтримки, ресурсів та відносин у громаді. У той час як багато ветеранів повертаються до знайомого середовища, інші змушені будувати своє життя в нових умовах, що ускладнює перехідний період. Значною перешкодою для інтеграції є різниця в досвіді між ветеранами, які брали участь у бойових діях, і цивільними, що адаптувалися до умов воєнного часу, не полишаючи власних домівок. Така розбіжність у життєвому досвіді часто призводить до соціальної роз'єднаності, що заважає ефективній реінтеграції.

Реінтеграція на рівні громад (РРГ) сприяє соціальній згуртованості шляхом включення заходів з підтримки ветеранів в програми місцевого розвитку та зміцнення інституційної спроможності. Елементи, спрямовані на подолання розриву між цивільними та військовими, включають ініціативи під керівництвом громад, концепції з урахуванням травм і конфліктів, децентралізовані моделі фінансування та прямий розподіл ресурсів на місцевому рівні. Як показує досвід, програми, орієнтовані виключно на ветеранів, можуть ненавмисно посилювати суспільні розбіжності, створюючи напруженість у відносинах з цивільними громадами.¹ Концепція РРГ була розроблена на основі цього досвіду з метою формування взаєморозуміння замість ізоляції шляхом інтеграції підтримки в ширший процес розвитку громади. При стратегічному застосуванні ця концепція створює стійку структуру, що відповідає національній політиці, забезпечуючи при цьому гнучку адаптивність на місцевому рівні.

Хоча РРГ посилює інтеграцію в суспільство, ветерани з інвалідністю, проблемами психічного здоров'я або труднощами у працевлаштуванні потребують спеціалізованих послуг, таких як когнітивно-поведінкова терапія, орієнтована на травму, або професійне навчання. Гібридна модель, що поєднує інтеграцію в громаду з цільовими заходами гарантує, що всі ветерани в разі потреби отримають індивідуальну допомогу, яка надається таким чином, щоб запобігти ізоляції ветеранів від громад і не створити відчуття привілейованого ставлення до них, що може викликати обурення.

Концепція реінтеграції на рівні громад

РРГ підтримує сталий перехід ветеранів до цивільного життя, розширюючи можливості та допомагаючи громадам, в які вони реінтегруються. Ця концепція зосереджена на здатності громади «поглинати» цих людей з економічної та соціальної точок зору, забезпечуючи їм доступ до послуг, перебування у сприятливому середовищі, участь у житті громади та наявність стабільного джерела доходів. РРГ сприяє формуванню сприйнятливо-го ставлення та створює потенціал для інтеграції ветеранів разом із іншими вразливими групами, як-от внутрішньо переміщені особи, водночас вирішуючи питання напруженості у відносинах між місцевими громадами та людьми, які повертаються додому.

Концепція РРГ робить акцент на ініціативах, які очолюють громади та належать їм, з повною участю їхніх членів, включно з недостатньо представленими групами, у процесах прийняття рішень. Зміцнюючи місцеві мережі та узгоджуючи підтримку ветеранів з ширшими зусиллями та інтересами розвитку, РРГ сприяє соціальній згуртованості, принципам «місцевої спроможності керувати процесами» та стійкості, що дозволяє громадам адаптуватися та продовжувати нормальне життя в умовах збройного конфлікту та нестабільності.²

На відміну від РРГ, цільова підтримка ветеранів спрямована на задоволення конкретних потреб без інтеграції в громаду. Хоча такі підходи забезпечують ефективне надання спеціалізованої допомоги, вони загрожують ризиком ізоляції ветеранів та створенням відчуття фаворитизму, що викликає обурення, а іноді ненавмисно поглиблює розкол між цивільними та військовими. Проте деякі цільові заходи залишаються важливими для ветеранів з важкими травмами або складними потребами, що потребують вузькопрофільної професійної допомоги. Збалансований підхід, що поєднує підтримку на рівні громади зі спеціалізованими послугами у разі нагальної потреби, може базуватися на перевагах обох концепцій.

Обмеження можливостей та ресурсів

Зважаючи на те, що за очікуваннями, в Україні 5-8 мільйонів ветеранів та їхніх родин потребуватимуть підтримки в реінтеграції, РРГ стикається зі значними матеріально-технічними проблемами.³ Пошкоджена війною інфраструктура, економічна нестабільність та обмежена інституційна спроможність створюють навантаження на місцеві органи влади, які повинні збалансувати надання базових послуг, забезпечення працевлаштування та підтримку ветеранів: конкуренція за ресурси та поширеність травм загрожують поглибленням нерівності та послабленням соціальної згуртованості.

Пошкоджена війною інфраструктура, економічна нестабільність та обмежена інституційна спроможність створюють навантаження на місцеві органи влади, які повинні збалансувати надання базових послуг, забезпечення працевлаштування та підтримку ветеранів: конкуренція за ресурси та поширеність травм загрожують поглибленням нерівності та послабленням соціальної згуртованості.

Особливо гостро ці проблеми постають у сільській місцевості, де, за прогнозами, оселиться 60-70% ветеранів, які повертаються з поля бою. Значній частині цих громад бракує інституційної інфраструктури та мережі послуг, доступних у міських центрах, що обмежує їхню здатність надавати підтримку в реінтеграції.⁴ Децентралізовані механізми фінансування та стратегічне партнерство між місцевими ОГС, муніципалітетами та державними установами мають вирішальне значення для подолання цього розриву. Ініціативи під керівництвом громад, зокрема структурована взаємодія між ветеранами та цивільним населенням, програми взаємного наставництва та схеми працевлаштування, узгоджені з потребами місцевого ринку праці, можуть посилити реінтеграцію, але лише за умов наявності достатніх ресурсів та інституційної координації.

Поєднуючи РРГ з цільовими заходами, Україна може сформувати стійку систему реінтеграції, яка забезпечить усім ветеранам, незалежно від конкретних потреб чи місця проживання, підтримку

громади для довгострокової інтеграції, а також спеціалізовану допомогу, необхідну для відновлення.

Розрив між військовими та цивільними

Одним із ключових викликів для РРГ є подолання розриву у взаєморозумінні між ветеранами та цивільними. Майже дві третини українських ветеранів мають сумніви, що цивільні розуміють їхні проблеми тоді як лише 38% цивільних вважають себе поінформованими.⁵ Багато хто очікує, що ветерани легко реінтегруються, не звертаючи уваги на довготривалі наслідки видимих і невидимих ран війни.

Цей розрив часто є гендерним хоча і чоловіки, і жінки-ветеранки в Україні стикаються з проблемами подолання непорозуміння між військовими та цивільними, ці виклики формуються під впливом мінливих суспільних очікувань та гендерних норм. Ветеранки часто стикаються з недостатнім визнанням і стереотипами, які обмежують їхню роль, що призводить до скептицизму, соціальної ізоляції та перешкоджає отриманню підтримки. Чоловіки-ветерани можуть мати проблеми з ідентичністю після завершення служби, відчувати тиск, спричинений необхідністю здаватися самодостатніми, і не наважуватися звертатися по допомогу.⁶ Отже, підхід РРГ має бути чутливим до гендерних аспектів, інтегрувати мережі підтримки за принципом «рівний-рівному», забезпечувати навчання та наставництво з урахуванням наявних травм, водночас гарантуючи рівноправний доступ до пільг та працевлаштування й аналізуючи вплив змін в нормах на реінтеграцію.

Ветерани часто покладаються на підтримку побратимів, які розуміють військову культуру і мають аналогічний травматичний досвід, тоді як цивільні можуть взагалі уникати спілкування, не знаючи, як підходити до розмов про війну і службу. Такі взаємні вагання посилюють соціальну дистанцію, що додатково ускладнює реінтеграцію.⁷ Крім того, 41 % ветеранів відчувають брак впливу на громаду. Для сприяння довгостроковій реінтеграції необхідні структуровані стратегії залучення на загальнонаціональному і місцевому рівнях, включно із діалогом між ветеранами та цивільними,

інклюзивною участю приватного сектору та співпрацею у розробці політичних норм.⁸

Узгодження цілей і колективні дії

Ефективна стратегія РРГ сприяє колаборації між ветеранами та членами громади шляхом визначення спільних пріоритетів: наприклад, покращення місцевої інфраструктури та розширення доступу до медичних і соціальних послуг за допомогою таких ініціатив, як мобільні реабілітаційні пункти.⁹ Створення структурованих форумів — майданчиків для громадських обговорень, загальних зборів за участю місцевої спільноти, ветеранських рад, — надає можливості для колективного прийняття рішень і заохочує відкриті спілкування. Хоча ширші політичні питання, включаючи бюджетні асигнування та міжвідомчу координацію, залишаються поза прямим контролем громади, місцеві ініціативи можуть впливати на зусилля з реінтеграції через взаємодію з муніципальною владою та інформаційно-просвітницькими мережами.¹⁰

Ініціативи меншого масштабу, ніж ті, що реалізуються офіційною владою, допомагають зміцнити соціальну згуртованість між ветеранами та цивільним населенням. Проекти з благоустрою міста, рекреаційні заходи, мистецькі та терапевтичні програми — це доступні способи стимулювання взаємодії та взаєморозуміння. Такі ініціативи сприяють прийняттю ветеранів разом з іншими постраждалими від війни групами, дозволяють керувати очікуваннями обох сторін, знижують ймовірність потенційних конфліктів, покращують комунікацію, а також надають ветеранам почуття приналежності до своїх громад.¹¹

Формування громад, готових приймати ветеранів

Критично важливим аспектом РРГ є сприяння розумінню досвіду ветеранів й інших постраждалих від війни груп з боку цивільного населення та представників влади. Хоча повага до ветеранів в українському контексті є очевидною, вона має трансформуватися у відчутну підтримку через структуровану взаємодію. Громади, готові приймати ветеранів, інтегрують учасників війни у цивільну, економічну й соціальні сфери через

формування мереж підтримки, надання послуг з урахуванням набутих травм та забезпечення адаптованих програм працевлаштування.

Ефективна реінтеграція потребує інституційної адаптації разом із залученням громадськості на місцях. Навіть на тлі обмежень, які накладає воєнний час, організації повинні адаптувати політику, навчальні плани та послуги до потреб ветеранів. Хоча економічні умови можуть гальмувати зростання зайнятості, роботодавці можуть впроваджувати пристосування та сприяти створенню інклюзивних робочих місць. Служби зайнятості можуть зменшувати бар'єри для виходу на ринок праці, а медичні та соціальні служби — інтегрувати травмоорієнтовану допомогу. Місцеві органи влади відіграють ключову роль у координації та узгодженні підтримки ветеранів з іншими ініціативами, підвищенні ефективності послуг та врахуванні поглядів ветеранів в процесах розвитку громади.¹²

Децентралізоване фінансування та громадянське суспільство

Корисним для РРГ є спільна розробка програм, що втілюється у пошуку рішень, які відповідають місцевим реаліям з метою забезпечення сталої реінтеграції.¹³ Децентралізація ресурсів на користь організацій громадянського суспільства (ОГС) посилює реінтеграцію, керовану громадами, сприяючи місцевим ініціативам на підтримку ветеранів та їхніх громад та забезпечуючи більш інклюзивні та стійкі результати. Довіра до ОГС у громадах забезпечує необхідне розуміння ситуації на місцях і сприяє подоланню розриву між цивільними та військовими. Ініціатива Veteran Hub демонструє цей підхід за допомогою інтегрованих послуг та освітніх програм.

Водночас, змішаний підхід гарантує, що РРГ та цільова підтримка працюють у тандемі: поки ОГС зміцнюють мережі спільнот, національні та міжнародні партнери повинні забезпечити доступ до спеціалізованих ґендерно-чутливих послуг в галузі медицини, юридичної допомоги, професійної підготовки тощо.¹⁴

Висновок

РРГ долає розрив між цивільними і військовими та сприяє сталій реінтеграції ветеранів. Шляхом залучення місцевих громад цей механізм підвищує соціальну згуртованість, покращує доступ до послуг і стимулює розуміння спільної відповідальності. Без нього структури підтримки слабшають, що збільшує ризики для здоров'я, економічну маргіналізацію та соціальну напруженість. У той час як Україна переживає наслідки війни та шукає шляхи для відновлення, концепція РРГ покликана забезпечити баланс між задоволенням потреб ветеранів й інклюзивним розвитком шляхом спільного прийняття рішень, децентралізації ресурсів і скоординованої взаємодії між ветеранами, органами влади, громадянським суспільством та міжнародними партнерами. Ініціативи на місцях підкреслюють потенціал РРГ – масштабування та систематизація цих зусиль відіграє ключову роль у формуванні стійких громад, які активно залучають ветеранів до життя спільноти.

Рекомендації

Наведені нижче рекомендації, розроблені на основі цього аналізу, спрямовані на покращення РРГ шляхом її інтеграції у процеси місцевого самоуправління, зміцнення спроможності громад і сприяння довгостроковій співпраці між цивільним населенням і ветеранами. Вони передбачають впровадження передової практики, стимулювання співпраці на місцевому рівні та врахування інтересів ветеранів в стратегіях відновлення та підвищення стійкості.

1. Активізація участі в житті громад та РРГ за рахунок структурованого залучення

Для посилення реінтеграції ветеранів всі причетні сторони слід заохочувати до включення концепції РРГ в політичний дискурс на національному рівні та на рівні місцевого самоврядування, а також в процес прийняття рішень. Міністерство у справах ветеранів відіграє центральну роль у формуванні політики та наданні технічної підтримки, тоді як місцеві органи влади сприяють реалізації відповідних заходів. Картування громад, міські та ветеранські ради, які координуються місцевими неурядовими організаціями за міжнародної підтримки, можуть допомогти з оцінкою потреб та ефективним розподілом ресурсів.

Задачею Міністерства розвитку громад і територій є подальше включення питань реінтеграції ветеранів у регіональні програми відновлення для їх узгодження з національними концепціями. Кабінет Міністрів України відіграє ключову роль у впровадженні логіки РРГ у стратегії відновлення, тоді як Міністерство соціальної політики може включити реінтеграцію ветеранів у загальну політику соціального захисту. Подальша фінансова та технічна підтримка з боку міжнародних донорів допоможе підтримати ці зусилля та максимізувати їхній вплив.

Внеском НУО та ОГС може стати збір даних та залучення громад, а соціальної згуртованості також можна досягти завдяки діалогу між ветеранами та цивільними, програмам наставництва та ініціативам під керівництвом громад за підтримки ОГС, мережам взаємодії за принципом «рівний-рівному» та міжнародним донорами.

2. Поєднання ініціатив з реінтеграції на рівні громад з цільовими заходами

Ініціативи з реінтеграції на рівні громад є особливо корисними для сприяння соціальній згуртованості серед постраждалих від війни груп у громадах шляхом зміцнення конкретних сфер, в які реінтегруються ветерани. Однак український контекст демонструє потребу в підтримці, спрямованій на задоволення специфічних потреб, пов'язаних зі службою в збройних силах, як фізичних, так і психосоціальних. Крім того, українські ветерани заслуговують на визнання за те, що принесли в жертву власні громадянські права заради захисту своєї країни. Нездатність задовольнити специфічні потреби та очікування ветеранів і ветеранок загрожує їх відчуженням від цивільного соціально-економічного життя, а також формуванням розриву між тими, хто служив, і тими, хто не тримав зброї у руках.

Поєднання допомоги, спрямованої на підвищення спроможності громад приймати ветеранів, із зусиллями, орієнтованими на задоволення конкретних потреб та очікувань ветеранів, дозволяє використовувати потенціал обох концепцій і дає змогу досягти стійких результатів. Такий підхід може бути втілений у формуванні політики на

національному рівні, реалізації проектів на внутрішньому рівні та у взаємодії з міжнародними донорами.

3. Оптимізація механізмів децентралізованого фінансування для сталої реінтеграції ветеранів

Створення моделі децентралізованого фінансування має важливе значення для розробки та впровадження індивідуальних ініціатив з РРГ органами місцевої влади та ОГС. Міністерство економіки у взаємодії з Міністерством у справах ветеранів та Міністерством розвитку громад та територій могло б відігравати центральну роль у цій задачі шляхом створення національного фонду та залучення внесків від уряду, міжнародних донорів та партнерів з приватного сектору з метою сприяння прямому розподілу ресурсів між областями та громадами.

Органи місцевого самоврядування та місцева влада очолюють процес впровадження механізмів громадського бюджету, забезпечуючи активне залучення ветеранів та причетних представників громади до визначення пріоритетів реінтеграції. Всеукраїнська асоціація громад у співпраці з ОГС і ветеранськими організаціями могла б підтримати залучення громадськості до бюджетних обговорень, зміцнюючи відповідальність громади за процеси реінтеграції. Міністерство цифрової трансформації має весь арсенал інструментів для розробки цифрових платформ, які дозволяють відстежувати розподіл коштів та сприяють громадському контролю, таким чином покращуючи прозорість та доступність фінансування. Міжнародні донори можуть надавати технічну допомогу та фінансову підтримку для прозорих процесів подання заявок та ініціатив з розбудови потенціалу, адаптованих до потреб невеликих організацій з метою розширення можливостей ефективного управління грантами та оцінки впливу.

Кінцеві примітки

- ¹ Elman Peace, Folke Bernadotte Academy (FBA), Global Community Engagement and Resilience Fund (GCERF), and United Nations Development Programme (UNDP). "Guidance Note on Supporting Community-Based Reintegration of Former Members of Armed Forces and Groups," 2024. <https://fba.se/globalassets/publikationer/guidance-note-on-supporting-community-based-reintegration-of-former-members-of-armed-forces-and-groups.pdf>.
- ² Ibid;
International Organization for Migration (IOM). "Module 3: Reintegration Assistance at the Community Level." Reintegration Handbook, 2019. <https://publications.iom.int/books/reintegration-handbook-module-3-reintegration-assistance-community-level>.
- ³ Kinsella, Matt, and Volkan Aras. "The Social Reintegration of Veterans in Ukraine: With a Special Focus on the Inclusivity of Particularly Vulnerable Veterans and the Role That Veterans' Organizations Can Play in Building Inclusivity." Final Analytical Report. International Organization for Migration (IOM), 2023. https://ukraine.iom.int/sites/g/files/tmzbd11861/files/documents/2024-01/veterans-social_reintegration_eng.pdf.
- ⁴ McFee, Erin, Jonathan Röders, Rimjhim Agrawal, Emma Van Den Aakster, and Daryna Sudachek. "Between Frontline and Home Front: Reintegration, Resilience and Participation Strategies for Ukraine's Veterans." Corioli Institute, November 2024. <https://doi.org/10.59498/49814>;
Sereda, Pavlo, Marian Machlouzarides, Nadiia Novosolova, and Selin Uretici. "Returning Home: Understanding the Perspectives of Veterans in Ukraine after the 24th of February 2022." reSCORE Ukraine, 2023;
Pavlov, Oleksandr, Iryna Pavlova, Oleksandr Pavlov, Serhii Didukh, and Volodymyr Lagodiienko. "Inclusive Development of Rural-Urban Agglomerations of Ukraine: Capacity, Sectoral and Socio-Economic Orientation, Trends." European Countryside 16, no. 2 (June 1, 2024): 337–59. <https://doi.org/10.2478/euco-2024-0019>.
- ⁵ IREX. "Veterans Reintegration Survey Results on Veteran Reintegration Experiences, Social Stigma, and Support Networks." Analytic Report. Veteran Reintegration Program, July 2021; Ukrainian Veteran Fund (UVF) and Sociological Group "Rating." "20th National Poll: The Image of Veterans in Ukrainian Society. January 14-16, 2023." 2023.
- ⁶ International Alert. "What's next for Veterans in Ukraine? Promoting Inclusion to Improve the Reintegration Architecture for Former Combatants." International Alert, 2021. <https://www.international-alert.org/app/uploads/2021/08/Ukraine-Veterans-Inclusion-Reintegration-EN-2019.pdf>.
- ⁷ McFee, Erin, and Jonathan Röders. "Research Brief: Challenging the 'Re' in Formerly Armed Actor Reintegration." Trust After Betrayal, March 2023. <https://doi.org/10.59498/16040>;
McFee, Erin, Jonathan Röders, Rimjhim Agrawal, Emma Van Den Aakster, and Daryna Sudachek. "Between Frontline and Home Front: Reintegration, Resilience and Participation Strategies for Ukraine's Veterans." Corioli Institute, November 2024. <https://doi.org/10.59498/49814>;
IREX. "Veterans Reintegration Survey Results on Veteran Reintegration Experiences, Social Stigma, and Support Networks." Analytic Report. Veteran Reintegration Program, July 2021;
Friedrich, Julia, and Theresa Lutkefend. "The Long Shadow of Donbas: Reintegrating Veterans and Fostering Social Cohesion in Ukraine." Global Public Policy Institute, May 2021. https://gppl.net/media/GPPI_Friedrich_Lutkefend_2021_Long-Shadow-of-Donbas.pdf.
- ⁸ International Organization for Migration (IOM), European Union (EU), and Ministry of Veterans Affairs (MoVA). "Veterans Reintegration in Ukraine: National Survey," February 2022.
- ⁹ IOM. "EU and IOM Continue Supporting Community Resilience Through the Reintegration of Veterans Across Ukraine," March 12, 2021. <https://ukraine.iom.int/news/eu-and-iom-continue-supporting-community-resilience-through-reintegration-veterans-across-ukraine>;
Oschad News. "Barrier-Free Rehabilitation Module for Ukrainians Affected by War Opened in Kropyvnytskyi | Oschadbank," December 16, 2024. <https://www.oschadbank.ua/en/news/u-kropivnickomu-vidkrivsa-bezbarernij-reabilitacij-modul-dla-ukrainciv-aki-postrazdali-vid-vijni>.
- ¹⁰ IRF. "Ukraine Launches Community Support Centre and Chatbot for Effective Reintegration of Veterans." International Renaissance Foundation News (blog), December 4, 2024. <https://www.irf.ua/en/ukraine-launches-community-support-centre-and-chatbot-for-effective-reintegration-of-veterans/>.
- ¹¹ IOM. "From Veterans to Children: Prioritizing Mental Health for All in War-Weary Ukraine." From Veterans to Children: Prioritizing Mental Health for All in War-Weary Ukraine | IOM Storyteller (blog), October 9, 2023. <https://storyteller.iom.int/stories/veterans-children-prioritizing-mental-health-all-war-weary-ukraine>;
Elman Peace, Folke Bernadotte Academy (FBA), Global Community Engagement and Resilience Fund (GCERF), and United Nations Development Programme (UNDP). "Guidance Note on Supporting Community-Based Reintegration of Former Members of Armed Forces and Groups," 2024. <https://fba.se/globalassets/publikationer/guidance-note-on-supporting-community-based-reintegration-of-former-members-of-armed-forces-and-groups.pdf>;
McFee, Erin, Jonathan Röders, Rimjhim Agrawal, Emma Van Den Aakster, and Daryna Sudachek. "Between Frontline and Home Front: Reintegration, Resilience and Participation Strategies for Ukraine's Veterans." Corioli Institute, November 2024. <https://doi.org/10.59498/49814>.

¹² Kostina, Ivona, Liubov Halan, Oksana Koliada, Yuliia Morii, Yaroslav Pavlovskyi, Kostiantyn Tatarkin, Alla Bieloshenko, Iryna Dmytrenko, and Olha Termeno. "Concept of the Policy for Veterans and Their Families: Expert Guidelines for Developing the Updated State Policy for Veterans and Their Families." Pryncyp, Veteran Hub, Legal Hundred, Space of Opportunities, Veteranka Movement, 2023. <https://www.pryncyp.com/en/analytcs/concept-of-the-policy-for-veterans-and-their-families/>.

¹³ REACH. "Veteran's Reintegration in Dnipro: What Is next? Findings from the Post-Assessment Workshop." REACH, August 2024. https://repository.impact-initiatives.org/document/repository/ab2d818d/UKR_Brief_Veterans-Reintegration-Workshop_August-2024.pdf.

¹⁴ McFee, Erin, Jonathan Röders, Rimjhim Agrawal, Emma Van Den Aakster, and Daryna Sudachek. "Between Frontline and Home Front: Reintegration, Resilience and Participation Strategies for Ukraine's Veterans." Corioli Institute, November 2024. <https://doi.org/10.59498/49814>.

Біографія авторів

Д-р Ерін К. Макфі є засновником і президентом міжнародної організації Corioli Institute, діяльність якої зосереджена на підтримці реінтеграції колишніх учасників збройних конфліктів та підвищенні безпеки, стійкості та соціальної згуртованості в постраждалих від таких конфліктів громадах. Д-р Макфі також є старшим позаштатним науковим співробітником Атлантичної ради. Як політичний антрополог, вона з 2010 року працювала в Латинській Америці, Африці, на Близькому Сході та в Європі, вивчаючи проблеми реінтеграції військових ветеранів, колишніх партизанів, повстанців і членів організованих злочинних угруповань, а також консультуючи міжнародні організації з питань повернення ветеранів до цивільного життя. Corioli Institute провів масштабні дослідження в Україні, вивчаючи історії життя та організуючи семінари для ветеранів. Д-р Макфі отримала ступінь доктора філософії в Чиказькому університеті та є лауреатом стипендії UKRI Future Leaders Fellowship і програми Фулбрайта — Хейса.

Джонатан Рьодерс є директором проєктів і програм Corioli Institute. Його робота зосереджена на забезпеченні засобів до існування, зміцненні довіри, примиренні та реінтеграції в суспільство осіб, які раніше були пов'язані зі збройними формуваннями. Рьодерс працював у низці постраждалих від конфлікту регіонах, зокрема з колишніми комбатантами Револьюційних збройних сил Колумбії, колишніми членами картелів та ув'язненими в Мексиці, а також військовими ветеранами та їхніми родинами в Україні. Він бере участь в оригінальних дослідженнях, відповідає за ідентичність бренду Corioli Institute та її активність в соціальних мережах, а також допомагає розробляти концептуальні рамки, що визначають місію організації. Джонатан отримав ступінь бакалавра політології у Вільному університеті Берліна (Freie Universität Berlin) та ступінь магістра міжнародної соціальної та державної політики у Лондонській школі економіки (LSE).

Академія Фольке Бернадотта (FBA) — шведська урядова агенція з питань миру, безпеки та розвитку. Починаючи з 2014 року, FBA бере активну участь у підтримці процесів реформування та розвитку України. Після початку повномасштабного вторгнення Росії підтримка реінтеграції ветеранів та їхнього повернення до цивільного життя стала критично важливою складовою відновлення та забезпечення довгострокової стійкості української держави. FBA допомагає цим зусиллям, працюючи разом із зацікавленими сторонами на національному та місцевому рівнях над розробкою інклюзивних стратегій реінтеграції, покращенням координації між державними установами, громадянським суспільством і міжнародними партнерами, а також просуванням ґендерно-чутливих підходів, які сприяють соціальній згуртованості, рівності та сталому відновленню.

СЕРІЯ ТЕМАТИЧНИХ АНАЛІТИЧНИХ ЗАПИСОК: РЕІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ

Ця серія аналітичних записок є результатом втілення у життя ініціативи Академії Фольке Бернадотта, спрямованої на вивчення ключових аспектів реінтеграції ветеранів в Україні. Метою цієї серії є сприяння розробці відповідних норм політики шляхом надання заснованого на фактах і досвіді розуміння проблем, з якими стикаються ветерани під час повернення до цивільного життя, а також надання рекомендацій, спрямованих на вдосконалення системи реінтеграції в Україні. Ця серія аналітичних записок має на меті представити стислий огляд основних аспектів процесу реінтеграції, досліджених крізь призму актуальної ситуації в Україні, у чотирьох ключових сферах: політична реінтеграція, економічна реінтеграція, ґендерні аспекти реінтеграції та реінтеграція на рівні громади (РРГ).

Академія Фольке Бернадотта висловлює подяку авторам за готовність поділитися своїми знаннями й думками, що допомогло у реалізації цього проєкту. Висновки та рекомендації, викладені в цій серії аналітичних записок, належать автору(-ам) і не обов'язково відображають офіційну політику чи позицію Швеції, Академії Фольке Бернадотта чи будь-яких інших партнерських організацій.